

Kunta ilmastonmuutokseen sopeutujana

Pohjois-Pohjanmaan kunnat – syksy 2025

Pauliina Jalonen @jalonpa

Esimerkkejä ilmastomuutoksen hillinnän sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteistä. Jotkut toimenpiteet ovat tärkeitä molemmista näkökulmista.

Hillintä

Uusiutuva energia ja energiatehokkuus

Kestävät liikenneratkaisut

Eheä yhdyskuntarakenne

Hiilinielujen edistäminen

Veden ja energian säästäminen

Vihreä infrastruktuuri

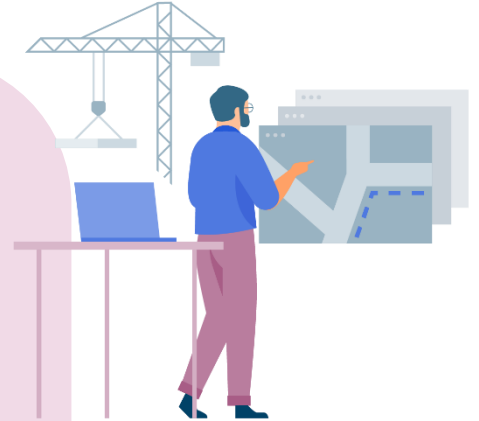
Kuntalaisten ilmasto-tietoisuuden lisääminen

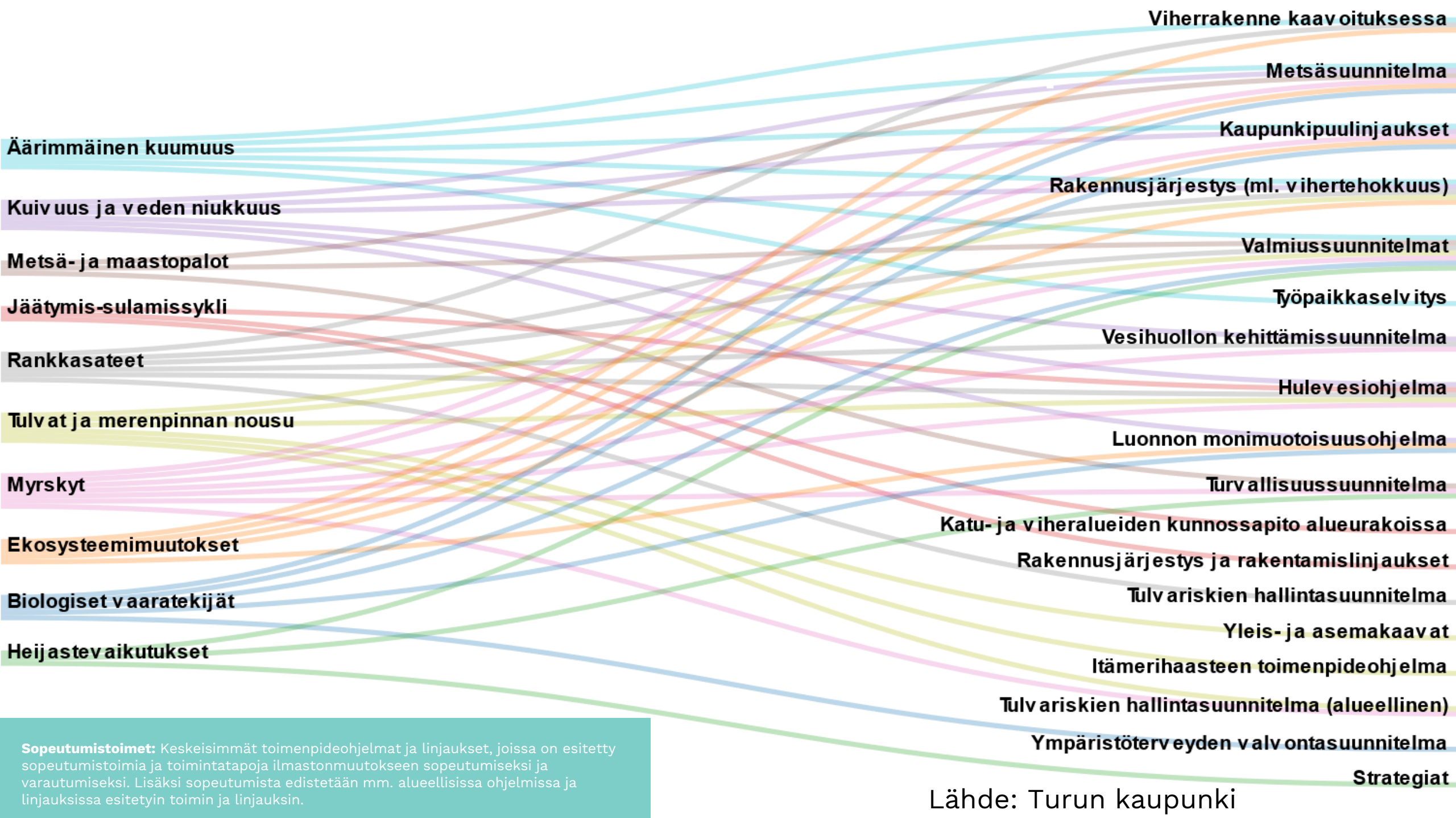
Sopeutuminen

Hulevesien hallinta ja tulvariskien vähentäminen

Viilennysratkaisujen suunnittelu

Liukkauden torjunta

Esimerkki rankkasateen aiheuttamasta tulvasta ja siitä seuranneista toimenpiteistä

- Mikkelissä oli kaupunkikeskustan alueella rankkasade 3.9.2024. Rankkasade aiheutti suuria vahinkoja kiinteistöille ja infralle.
- Kaupungin häiriötilanteiden johtoryhmä kokoontui 4.9., arvioi mm vaikutuksia kaupungin vastuulla olevaan palvelutuotantoon.
- Mikkelin keskussairaalan alueella kaupunki ja hyvinvointialue tekevät yhteistyötä hulevesiongelman poistamiseksi
- Alkuvuodesta 2025 valmistui hulevesitulvariskien alustava arviointi, jossa esitetään taajama-alueiden hulevesitulvariskikohteet ja arvio riskien suuruudesta.

Kuntaa koskevaa ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevaa lainsäädäntöä

- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen osalta kunnalle on lailla säädetty vastuu monista kriittisistä arjen palveluista, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa.
- Valmiuslaki velvoittaa kunnat ja kuntayhtymät yleisesti varautumaan poikkeusoloihin, jotka voivat aiheutua myös ilmastonmuutoksen aiheuttamista sään ääri-ilmiöiden yleistymisistä.
- Valmiuslain lisäksi keskeisiä ovat mm. alueidenkäyttölaki, laki tulvariskien hallinnasta, terveydensuojelulaki sekä kuntalaki

Jätevettä virtasi luontoon ja kellareihin Hämeenkyrössä – asukas: pulssi alkoi kiihtyä, kun emäntä kysyi Facebookissa apua

Keskiviikkoillan rankkasateet aiheuttivat yllättävää tuhoa Hämeenkyrön Kyröskoskella. Vesi tulvi pahasti Turkimusojassa ja rikkoi runkojätevesiviemäreit. Jätevesi nousi useiden talojen kellareihin.

ILTALEHTI

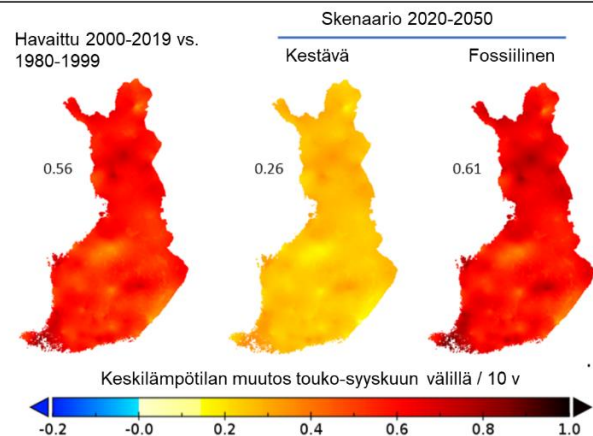

Vesikriisi pahenee Petäjävedellä – juomavesikin pitää jo keittää

Vesikriisin taustalla on se, että vesi väheni Petäjäveden kaivoista ennätysmäisen kuivuuden takia.

Millaista ilmastonmuutoksen vaikutuksista kertovaa tietoa kunnissa tarvitaan?

Ilmaston lämpeneminen eri tulevaisuusskenaarioissa

Liukkausvaroitus
palvelu
yrityksille ja
kunnille

Sääpalvelut
energialaitoksille

Kuntastrategiasta päättävä valtuutettu,
kaavoittaja, tilapäällikkö, valmiuspäällikkö

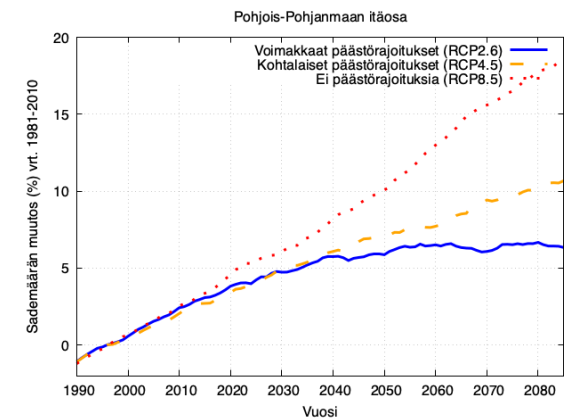
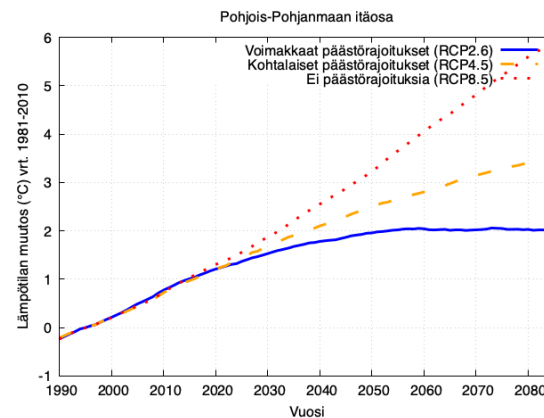
→ Tietoa käytetään eri aikavälin
toiminnoille – huomenna, ensi viikolla,
vuonna 2030, vuonna 2050...
-> Mikä on sellaista tietoa, että sen
pitäisi olla tasavertaisesti kaikkien
käytettävissä?

Hellevaroitukset
lauantai-sunnuntai
3-4.7.2021

- Ei vaaraa aiheuttavaa säätä
- Mahdollisesti vaarallinen
- Vaarallinen
- Hyvin vaarallinen

Lähde: Ilmatieteen laitos

Kuva: Taisto Lapila / Yle

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen (2022)

- Myös sopeutumistyössä suurin haaste liittyy vähäisiin resursseihin.
- Sopeutumistyön selkeä vastuuttaminen auttaisi työssä.
- Vastaajat kertoivat myös avoimissa vastauksissa, että ilmastonmuutoksen hillintä vie kaiken huomion ilmastotyössä, minkä vuoksi sopeutumiseen ei ole aikaa tai resursseja.

Sopeutumistyön haasteet

Kuntani sopeutumistyötä tukisi parhaiten...

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen (2022)

- Resurssien lisäksi kunnat kaipaisivat tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista sopeutumistyön tueksi.
- Maakunnallinen tai seutukunnallinen yhteistyö sopeutumistyössä voisi auttaa resurssihaasteen kanssa.
- Vain suurilla kaupungeilla on resursseja joko tuottaa tai hankkia itse tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista.
- Myös korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa yhteistyötä tekevät pääasiassa vain suuret kaupungit.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen - millaisia toimenpiteitä (2024)

- Toimenpiteissä korostui vesienhallinta. Kunnissa on varauduttu mm. helle- ja kuivuusjaksoihin, voimakkaisiin sateisiin ja tulevana vuosikymmeninä myös vedenpinnan nousuun.
- Sopeutumisen tarve huomioidaan kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa
- On tarkasteltu myös ilmastomuutoksen mahdollisia taloudellisia vaikutuksia eri sektoreilla.
- Seurantakohteita ovat mm. hulevesijärjestelmien kartoitus, pohjaveden riittävyys ja laatu, kunnan kiinteistöjen jäähdytystarpeiden seuranta ja teiden kunnossapidon ja huoltotarpeen arviointi.
- Toimenpiteinä mainittiin puiden määrän lisääminen, vihreyden ja kosteikkojen lisääminen hulevesien hallinnan keinona ja viemäriverkoston vahvistaminen.

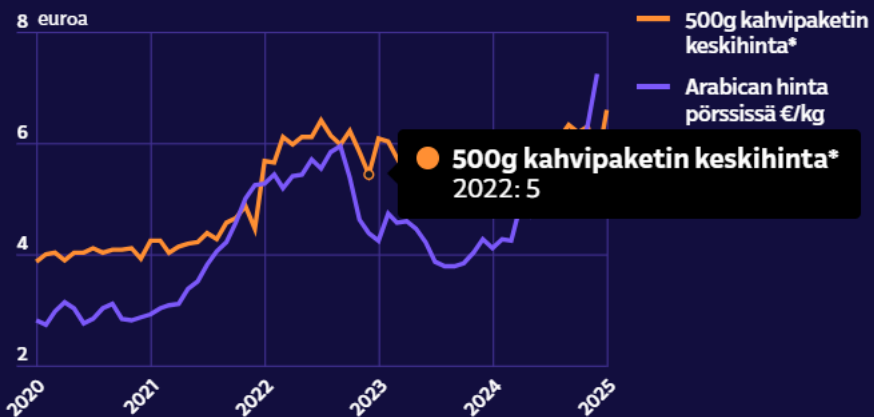
Kuva: Kuusamon kaupunki

Ilmastomuutos näkyy kuntataloudessa monin eri tavoin – julkisessa keskustelussa painottuu hillintä

Kahvipaketin hinta verrattuna maailmankauppahintaan

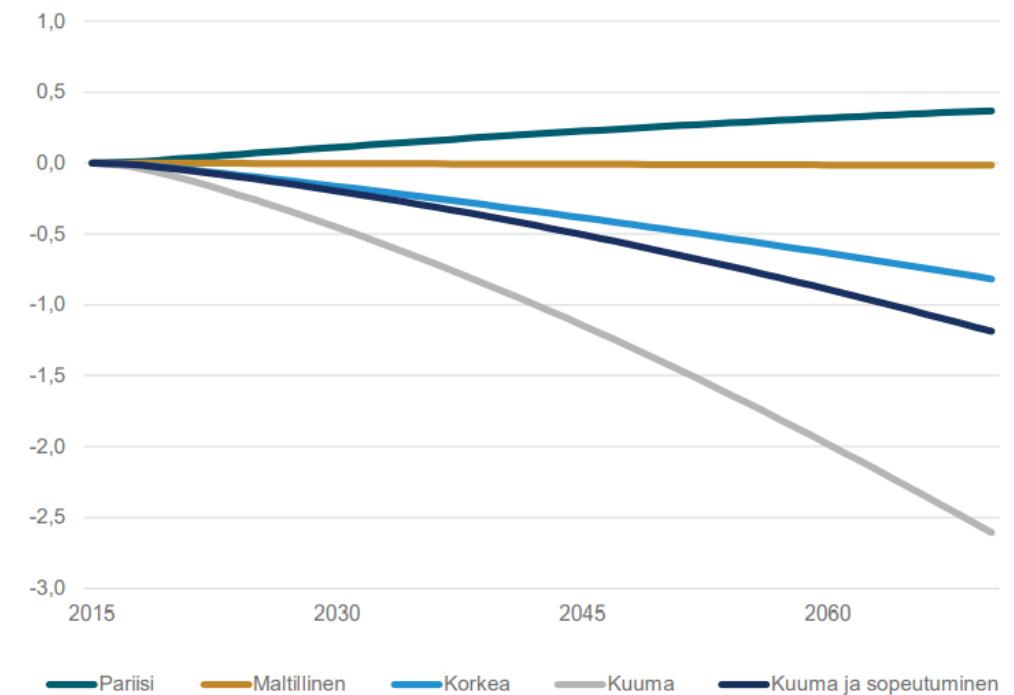
Suurin osa Suomessa myytävästä kahvista on Arabica-lajiketta.

*Kahvipaketin keskihinta on arvio, joka perustuu vuoden 2018 tilastoituun kahvipaketin keskihintaan. Viime vuosien hintakehitys on laskettu jauhetun kahvin hintaindeksillä.

Lähde: Tilastokeskus, Maailmanpankki, Statista, grafiikka: Karoliina Juntunen / Yle

Kuvio 6.5 BKT:n kasvu (%) suhteessa perusuraan eri skenaarioissa.

Lähde: VM

BKT:n muutos erilaisissa ilmastoskenaarioissa.

Kokonaistaloudellisen ennusteen talusta-analyysiä Kuva: Mario Hippo

”Kunnat kohtaavat laajasti myös nykyisissä yleisissä ja erityisen toimialansa tehtävissä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Hyvin konkreettisena, mutta periaatteellisesti merkittävänä seikkana voidaan mainita rakentaminen ja yhdyskuntarakenteeseen sekä maankäytön ohjaukseen liittyvät tehtävät sekä esimerkiksi kunnallistekniikka. [...]

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tulee siten olemaan pitkällä aikavälillä huomattavakin rasitus kuntataloudelle ja voi vaikuttaa kunnan asukkaiden mahdollisuuksiin päättää perustuslain tarkoittamalla tavalla kunnan taloudesta ja hallinnosta.”

Oikeuskanslerin lausunnosta ilmastolain luonnokseen 2.9.2021

Pitäisikö ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkyä kunnan ilmastotavoitteissa?

KAIKKEEN EI VOI VARAUTUA.
MISSÄ PÄÄTETÄÄN, MIKÄ ON RIITTÄVÄÄ,
MIKÄ ON HYVÄKSYTTÄVÄ RISKITASO?

Mistä tukea sopeutumistyöhön?

Ely-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö

- mm. koulutukset
- Tietoa mm.
sadannan
muutoksista, muu?
- Yhteistyö KL:n
hulevesioppaan
päivityksessä

Sopeutumisen missioverkosto

- [Sopeutumisen
missioverkosto |
Groups | LinkedIn](#)

Rahoitus

- EAKR
- Ruokaviraston tuki
- Muut EU-rahast mm.
Pathways2Resilience

Lue lisää Kuntaliiton julkaisuihin

- **Kuinka kunnat kohtaavat ilmastonmuutoksen? – Opas varautumistyön kehittämiseen**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2081-kuinka-kunnat-kohtaavat-ilmastonmuutoksen>
- **Hur möter kommunerna klimatförändringen? – Handbok om hur arbetet för beredskap kan utvecklas**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2021/2106-hur-moter-kommunerna-klimatforandringen>
- **Ilmastonmuutos ja kunnat – Opas kuntien ilmastotyön tueksi** <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2325-ilmastonmuutos-ja-kunnat>
- **Klimatförändringen och kommunerna - Handbok för kommunernas klimatarbete**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2057-klimatforandringen-och-kommunerna> (vanha)
- **Maankäyttöpoliitikan keinot ilmastotavoitteiden saavuttamisessa**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2322-maankayttopoliitikan-keinot-ilmastotavoitteiden-saavuttamisessa>

ILMASTO- KUNNNAT

Tukea kuntien tavoitteelliseen ilmastotyöhön

www.kuntaliitto.fi/ilmastokunnat pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi #ilmastokunnat

Kiitos.

Pauliina Jalonen
ilmastopolitiikan erityisasiantuntija
pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi
[@jalonpa](#)

www.kuntaliitto.fi